

Урок Як законодавство регулює працю неповнолітніх

Автор: Борщевська Катерина Михайлівна

Тема уроку: Де можуть працювати підлітки. Як законодавство регулює працю неповнолітніх. Як закон захищає неповнолітніх від експлуатації

Форма проведення: Прес-конференція.

Мета уроку: Дослідити проблему застосування праці неповнолітніх, пошуку неповнолітніми роботи, характеризувати особливості робочого часу та часу відпочинку неповнолітніх, розв'язувати ситуації, пов'язані з пошуком роботи неповнолітніми. Формувати в учнів вміння самостійно робити висновки й узагальнювати факти.

Обладнання: Правознавство (практичний курс): підручн. для 9 кл. загальноосв. навч. закл. / Сутковий В.Л., Філіпенко Т.М. – К.: Генеза, 2009, карта України, ілюстрації, технічні засоби (фотоапарат, відео-камери, тощо), нормативні документи: Кодекс законів про працю України, Конвенція про права дитини.

План роботи конференції

1. Вступне слово вчителя. (Характеристика загального стану дитячої праці в Україні).
2. Виступи учнів. Доповідь на тему: «Особливості праці неповнолітніх», «Проблеми працевлаштування, шляхи їх розв'язання».
3. Учні, які виступають в ролі кореспондентів, задають питання «експертам»,
4. Підведення підсумків роботи.

Хід конференції

Вступне слово вчителя.

Багато неповнолітніх на канікулах самостійно заробляють гроші, влаштовуючись на роботу. Потрібно знати, що законодавство України стає на бік підлітків та захищає їхні права відповідно до Конвенції про права дитини.

З огляду на фізіологічні, психологічні та інші особливості молоді законодавство нашої держави закріплює деякі переваги (пільги) неповнолітніх. Щоб не опинитися в складних ситуаціях потрібно знати свої права. (Доповідь на тему: «Особливості праці неповнолітніх, проблеми працевлаштування, шляхи їх розв'язання»)

Праця експертів – Відповіді на питання.

- Які основні причини існування дитячої праці?
- В чому полягає відмінність між працею дорослих і працею неповнолітніх?
- Які існують особливості робочого часу неповнолітніх?

- Чи обмежене звільнення працівників, молодших 18-ти років?
- Яку роботу не може виконувати неповнолітній?
- З якого віку можуть працювати діти?
- Скільки годин мають працювати діти?
- Чи мають діти, які працюють, право на відпустку?
- Які особливості часу відпочинку для неповнолітніх?
- Як ви можете прокоментувати, пояснити той факт, що й досі в Україні існують найгірші форми дитячої праці?
- Які види дитячої праці існують в Україні?
- Що Ви вбачаєте негативного в усному укладанні договору щодо працевлаштування?
- Чому підлітки вдаються до нелегального працевлаштування?
- Якими міжнародними нормами захищені права дитини на працю?
- Чи існують такі?
- До кого потрібно звернутися, якщо виникло бажання працювати?
- Якщо порушується законодавство про працю. До кого звернутися за допомогою?

Закріплення нових знань учнів.

(Перед початком роботи «експертів» учні кидали в «скриньку» питання, на які вони хотіли б отримати відповідь. В кінці роботи конференції учні дістають питання й дають на них відповідь).

Наступне завдання: Учням пропонується скласти рекомендації щодо працевлаштування.

Завдання

А. 16-річний Віктор під час літніх канікул влаштувався працювати в редакцію газети кур'єром.

Б. 17-річна Надія влаштувалась на роботу прибиральницею в лікарні.

Використовуючи ст. 5, 87, 92, 94, 95 Кодексу законів про працю, визначте:

- 1) Якою повинна бути тривалість їхнього робочого дня?
- 2) За яким принципом їм нарахують зарплатню?
- 3) Які обмеження, пов'язані з тривалістю робочого часу, діятимуть щодо цих робітників?
- 4) Які пільги вони мають щодо відпустки?

В. 17-річна Ганна працює прибиральницею в магазині. Хозяїна магазину не влаштує, що дівчина може працювати тільки вдень, і він вирішив її звільнити.

Використовуючи ст. 98 КЗпП, поясніть, чи може він це зробити і за яких умов.

Г. Батьки 17-річного Валерія, який працює на АЗС, вимагають розірвання трудового договору на тій підставі, що робота погано впливає на здоров'я їх сина.

Використовуючи ст. 99 КЗпП, поясніть, чи мають вони на це право.

Віртуальний «ярмарок вакансій»

Учні за допомогою комп'ютерів та мультимедійних приладів розглядають рекламні проспекти різних підприємств, фірм тощо, аналізують їх, обирають ті, що становлять для них певний інтерес. Потім обговорюють з учителем та в групах.

Вправа «Відкритий мікрофон»

Згадайте, чи завжди ваші однолітки, які працюють чи працювали, проходили процедуру офіційного працевлаштування.

У ч и т е л ь.

На жаль, в наш час кількість підлітків, що бажають працювати, перевищує кількість робочих місць. Крім того, підприємцям не завжди вигідно офіційно укласти трудовий договір з неповнолітніми.

Запитання

Чому підприємцям вигідніше брати неповнолітніх на роботу неофіційно?

У ч и т е л ь. Таким чином, у нас існує «ринок чорної праці», тобто неофіційної. Але на такій напівлегальній роботі, як правило, не забезпечується охорона праці неповнолітніх і є перспектива бути ошуканими (отримати зарплату менше обіцяної) й не мати можливості довести це. Таким чином, фактично відбувається експлуатація неповнолітніх, яка заборонена як міжнародним, так і українським законодавством. Питаннями боротьби з експлуатацією неповнолітніх опікуються Комітет з прав дитини, місцеві прокуратури та управління юстиції.

Підведення підсумків уроку:

Бесіда

1. Які документи потрібні для влаштування на роботу?
2. Які людські якості притаманні різним професіям?
3. Які рекомендації психолога будуть корисними при влаштуванні на роботу?
4. На що звертають увагу найчастіше роботодавці?
5. Які права людини найчастіше порушуються під час влаштування її на роботу? Чи відомі вам такі факти з життя?

6. Де і за яких умов можуть працювати підлітки?

7. Які пільги мають працюючі неповнолітні?

В Україні існує нагальна потреба у розробці дієвого механізму контролю за виконанням на практиці чинного законодавства з праці неповнолітніх.

Вдосконалення цього механізму повинне, в першу чергу, бути спрямованим на сприяння соціального захисту дітей з найбільш незахищених сімей.

Дотриманням вимог законодавства про працю дітей, насамперед у неформальному секторі економіки. Така діяльність передбачена в проекті Національного плану дій на виконання Конвенції ООН про права Дитини.

Домашнє завдання: повторити п.22,23.В.Л.Сутковий. Т.М.Філіпенко

Правознавство (практичний курс) 9-й клас.